

- In andere tijdschriften gelezen, aflevering 4
- Samenwerking in VK en VS

RECENSIES

IN ARCHIEFTIJDSCRIFTEN GELEZEN AFLEVERING 4

Deze aflevering is volledig gewijd aan een aantal in Spanje uitgegeven archiefnieuwsbrieven en tijdschriften. De nieuwsbrieven bevatten, in tegenstelling tot de tijdschriften, geen fundamentele artikelen, maar geven een goed beeld van de werking en van de uitstraling van verenigingen en instellingen. Zij doen, samen met de websites waarop zij raadpleegbaar zijn, dienst als visitekaartje. Iedereen die meer wil weten over de activiteiten van verenigingen van archivarissen of over de werking van archiefdiensten vindt in de nieuwsbrieven de nodige oriënterende informatie. Zoals gewoonlijk worden hier de afleveringen besproken die in de loop van vorig kalenderjaar zijn verschenen. Wanneer oudere afleveringen nog niet eerder in deze rubriek waren behandeld, komen ook zij nu aan bod. (Gustaaf Janssens).

Anales de Documentación. Revista de Biblioteconomía y Documentación, 5 (2002)

*Uitg.: Servicio de publicaciones de la Universidad de Murcia. Departamento de Información y de Documentación de la Universidad de Murcia. Campus Universitario de Espinardo. E-30071 Espinardo-Murcia (Spanje).
ISSN 1575-2437*

Raadpleegbaar via het internet:
<http://www.um.es/fccd/anales/>.

Slechts één bijdrage trekt de aandacht van de archivaris: het artikel van Diego Navarro Bonilla over 'het rapport' ('el informe') als specifiek document en dit bekeken door zowel de bibliothecaris op zoek naar 'grijze literatuur' als de archivaris en de jurist-bestuurswetenschapper. De drie gezichtspunten worden uitvoerig gesitueerd en aan recente literatuur

getoetst. Een bibliografie met vooral in het Spaans gestelde werken sluit het artikel af (*La naturaleza del informe como tipología documental: documento gris; documento jurídico y documento de archivo*, p. 298-302).

Biblioteconomia i Documentació. Textos universitaris de Biblioteconomia i Documentació. Nr. 9 (dec. 2002)

*Uitg.: Facultat de Biblioteconomia i Documentació. Universitat de Barcelona.
ISSN 1575-5886*

Raadpleegbaar via het internet:
<http://www.un.es/biblio/bid/09andreu.htm>.

Hier trekt één artikel de aandacht: *El cas dels papers catalans a Salamanca: hem perdut els papers?* van Jordi Andeau i Daufi, Isabel Campos i González en Joan Domingo Basora. Zij behandelen een actueel en erg politiek geladen thema: de kwestie van de in het Archivo General de la Guerra Civil (Salamanca) bewaarde Catalaanse archieven. Na een analyse van de grond van de zaak en van de polemiek die de voorbije jaren werd gevoerd, stellen de auteurs vast zij 'de papieren kwijt zijn'. Als 'Bijlage' volgt een chronologisch overzicht van alle belangrijke gebeurtenissen rond de kwestie.

Compactus. Revista d'Arxius i Biblioteques, nrs. 0, 1, 2 (2001) en 3, 4, 5 (2002)

*Uitg.: Generalitat Valenciana. Conselleria de Cultura i Educació. Direcció general de Llibre, Arxius i Biblioteques. Av. Campanar, 32. E-46015 València (Spanje).
ISSN 1578-3040*

Raadpleegbaar via het internet:
http://www.cult.gva.es/dglab/ar-revistadarxius_v.htm.

Uiteraard krijgt het archief- en bibliotheek-nieuws uit de Autonome Gemeenschap Valencia in dit tijdschrift de meeste aandacht. In het 'nulnummer' (januari-april 2001) verscheen een vraaggesprek met Mercedes Escrig, directrice van het Arxiu del Regne de València (*Entrevista amb Mercedes Escrig, directora de l'Arxiu del Regne de València*, p. 5-9), gevolgd door de presentatie van haar archiefdienst (*El Archivo del Reino de Valencia*, p. 10-12). Aflevering 1 (mei-augustus 2001) brengt een voorstelling van een centraal archief voor medische dossiers (Luis A. Herrero Cucó, *El Archivo central de historias clínicas hospitalario*, p. 11-13) en van het Centraal Archief van de Autonome Gemeenschap Valencia (*Archivo de la Generalitat Valenciana*, p. 14-16). Bijzonder interessant zijn de bijdragen gewijd aan lokale archieven dat in aflevering 4 (mei-augustus 2002) opgenomen zijn en waar ook buiten de eigen regio wordt gekeken. Wij noteerden een bijdrage over streekarchieven in Asturië (Rosa Rabanillo Escudero, *La implantación de los servicios mancomunados de archivo en el Principado de Asturias*, p. 16-17, een bijdrage over de streekarchieven in Catalonië (Josep M. Porta i Balanya, *Els arxius comarcals de Catalunya*, p. 18-20 - met uitvoerige bibliografie), een artikel over de ondersteuning die het Provinciaal archief van Salamanca aan gemeentearchieven verleent (Emilia Vidal Matías, *Avances y retos de la asistencia archivística municipal. El programa de archivos de la Diputación de Salamanca*, p. 21-24) en een bijdrage over wat er in de autonome gemeenschap Valencia voor lokale archieven gebeurt (Rosa Seser Pérez e.a., *Una política concreta per a arxius, pobles i comarques*, p. 25-26).

Tabula. Revista de archivos de Castilla y León, nr. 4 (1999); nr. 5 (2002)

Uitg.: Asociación de Archiveros de Castilla y León (ACAL). Pozo Amarillo, 1, 2E B. E-37001 Salamanca (Spanje).
ISSN 1132-6506

De vereniging van archivarissen van Castilië en Leon geeft twee wetenschappelijke periodes uit: *Archivamos. Boletín Acal*, een nieuwsbrief die uitgroeide tot een semestrieel vakblad, en het onregelmatig verschijnende

Tabula, waarin voornamelijk handelingen van colloquia worden gepubliceerd.

Aflevering 4 (1999), onder redactie van Carlos Travesí de Diego en Maria Juncal Zamorano Rodríguez, draagt als titel *Normalizar la descripción archivística. Modelos, propuestos y herramientas* en bevat de handelingen van een congres in 1994 gewijd aan de normalisering van archiefbeschrijvingen. In een eerste bijdrage gaat Carlos Travesí de Diego (*La normalización antes de la norma: los Estados Unidos, Canada y Gran Bretaña*, p. 11-29) in op de praktijk van genormeerde archiefbeschrijving in de Verenigde Staten, Canada en Groot-Brittannië. Hij geeft aan hoe deze praktijk tot de ISAD(G)-norm heeft bijgedragen. Daarna gaat Victoriano-Antonio Carbajo Martín (*El proceso de la normalización. Los trabajos desarrollados por el CIA para redactar las normas ISAD(G) e ISAAR(CPF)*, p. 31-39) na hoe de ISAD(G)- en ISAAR(CPF)-normen tot stand zijn gekomen. Ook wordt het werk van de terminologiecommissie van de Internationale Archiefraad toegelicht. Hoe de beschrijving volgens de ISAD(G)-norm het onderscheiden van de diverse beschrijvingsniveaus inhoudt, vindt men bij Maria Dolores Carnicer Arribas en Juan José Generalo Lanaspá (*Hacia una aplicación uniforme de ISAD(G): los niveles de descripción*, p. 139-170). Over de Spaanse inbreng voor de in 2000 verschenen herziene ISAD(G)-norm handelt Elisa Carolina de Santos Canalejo (*Comentarios a la norma USAD(G). España*, p. 27-137). Het artikel besluit met een bibliografie van Spaanse publicaties over ISAD(G) en ISAAR(CPF) (p. 135-137).

Twee artikelen vestigen de aandacht op concrete toepassingen van genormaliseerde archiefbeschrijvingen. Eerst gaat Nicolás Maftéi (*Requisitos de una aplicación informática para descripciones multinivel y representaciones en contexto*, p. 171-187 - eerder in het Engels verschenen als 'Software requirements for multilevel descriptions and context presentation', in: *Archivi & Computer*, 1994; afl. 4, p. 324-338), in op de 'software' die nodig is voor de geïnformatiseerde toepassing van beschrijvingen op meerdere niveaus. Carlos Alcalde Martín-Calero stelt de informatisering volgens de ISAD(G)-norm van de werkinstrumenten in het Provinciaal archief van Valladolid voor (*La informatización de los*

instrumentos de trabajo y la norma ISAD(G): Proyecto del servicio de Archivo de la diputación Provincial de Valladolid, p. 189-195).

Aflevering 5 draagt de titel *Documentos electrónicos* en stond onder redactie van Rosa López Alonso. Zes artikelen zijn gewijd aan het thema. De bundel opent met een zeer goede *status quaestionis*, de neerslag van studie en discussie in de schoot van de uit zes personen bestaande 'werkgroep FORIS' (*¿Evolución o revolución? Nuevas perspectivas en la gestión de documentos electrónicos*, p. 7-77 - zeer goede internationale bibliografie p. 43-77). Over het beheer van elektronisch archief van het UNO-Hoog Commissariaat voor de Vluchtelingen (UNHCR) handelt Montserrat Canela Garayoa (*El sistema de gestión de los documentos electrónicos del ACNUR*, p. 79-96). Hoe het beheer van elektronisch archief op basis van de ISO-norm 15489:2001 betreffende het beheer van overheidsarchief zou kunnen gebeuren, wordt uiteengezet door Manuela Moro Cabero (*Le gestión de documentos electrónicos en la norma ISO 15489 sobre gestión de documentos administrativos*, p. 97-129). Dat preservering en conservering van elektronisch archief specifieke maatregelen vergen, weet iedereen. Nuttig is het helder en op de praktijk gerichte artikel van Isidro Laso Ballesteros (*Estrategias de preservación de documentos digitales*, p. 131-145). De korte bijdrage van Elvira-Julietta Miguélez González geeft enkele vuistregels (*La conservación de los nuevos soportes*, p. 157-160).

Naast de thematische bijdragen zijn er in elke aflevering van *Tabula* ook artikelen die aan diverse andere archivalische onderwerpen zijn gewijd. Wij signaleren uit aflevering 4: een bijdrage over de 'Provinciale Commissies van Weldadigheid' (19de-20ste eeuw) in de provincie Valladolid (*Angel Laso Ballesteros, La documentación de las juntas provinciales de beneficencia La documentación: el caso de Valladolid*; nr. 4, p. 213-221) en een bijdrage over het gevangenisarchief van Burgos (Isaac Rilova Pérez, *El archivo penitenciario de Burgos: estado actual, sus fondos y valor documental e historiográfico*; nr. 4, p. 223-244). Beide artikelen geven een nuttige oriënterende bibliografie. In aflevering 5 werden zes niet-thematische bijdragen opge-

In archieftijdschriften gelezen:
2002, aflevering 4

nomen. Wij signaleren een mooi overzicht over het Duitse archiefwezen (Francisco Javier Fito Manteca, *Los sistemas y redes de archivos en Alemania*; nr. 5, p. 177-200) en een artikel over het belang van het internet voor de permanente vorming en zelfstudie van de archivaris (Montserrat Sebastià Salat, *La Internet en la información presencial y en la autoformación de los archiveros*; nr. 5, p. 201-224 - met goede bibliografie: p. 221-224).

Tot slot publiceert Luis Miguel de la Cruz Herranz in aflevering 5 een zeer zorgvuldig opgestelde *Bibliografía archivística española (año 2000)* (p. 259-293 - met indices). Het is een vervolg op de in 2000 door dezelfde auteur samengestelde en door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Sport uitgegeven cd-rom *La bibliografía archivística española (1962-2000)*, die de tot midden 2000 verschenen publicaties opnam.

Archivos Estatales. Boletín informativo, nrs. 9, 10, 11, 12 (2002)

Uitg.: Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. Subdirección general de los Archivos Estatales. Plaza del Rey 1. E-28071 Madrid (Spanje).

Raadpleegbaar via het internet:

<http://www.cultura.mcd.es/archivos/index.html>

Sinds december 1999 geeft de Subdirección general de los Archivos Estatales een elektronische nieuwsbrief uit. In 2002 verschenen vier afleveringen. Het bulletin brengt kort nieuws dat ook voor de niet-Spaanse archivaris interessant kan zijn. Zo vestigt aflevering 9 de aandacht op het verschijnen van vijf zogenaamde 'Cartas de Servicios' ('kwaliteitshandvest dienstverlening') voor evenveel archiefdiensten (Archivo Histórico Nacional, Archivo de la Corona de Aragón; Archivo General de Indias, Sección Nobleza del Archivo Histórico Nacional (Toledo) en het Archivo General de la Guerra Civil). Deze publicaties zijn het gevolg van het project integrale kwaliteitszorg dat het Ministerie in 2001 heeft opgezet. De teksten van de vijf 'Cartas'

werden bij besluit (18 dec. 2001) van de Subsecretaria (*Boletín Oficial del Estado* van 8 januari 2002) goedgekeurd. Elk van de 'Cartas' bevat volgende elementen: 1. Identificatie en doelstellingen van de archiefdienst; 2. Dienstverlening door de archiefdienst; 3. Rechten van de gebruiker; 4. Betrokkenheid van onderzoeker; 5. Klachten en suggesties; 6. Kwaliteitshandvest; 7. Kwaliteitsnorm; 8. Wet- en regelgeving; 8. Algemene informatie. Het kwaliteitshandvest en de kwaliteitsnorm zullen gebruikt worden om de dienstverlening en de werking van de archiefdienst te evalueren en desgevallend te verbeteren. De teksten kunnen in pdf-formaat worden binnengehaald (www.mcu.es/lab/index.html).

In aflevering 11 is het bericht opgenomen dat krachtens een overeenkomst (juli 2002) tussen het Ministerie en prins Carlos Hugo de Borbón Parma het 'Archivo de la Casa Borbón Parma. Archivo Carlista' naar het Archivo Histórico Nacional is overgebracht. Het betreft 75 strekkende meter archief (einde 19de eeuw - jaren '70 van de 20ste eeuw) dat tegen 2012 geïnventariseerd en integraal raadpleegbaar zal zijn. In dezelfde aflevering wordt melding gemaakt van de opening, op 22 juli 2002, van een nieuwe leeszaal in het Archivo General de Indias - AGI (Sevilla), in het 'Edificio de la Cilla', aan de calle Santo Tomas, rechts langs het hoofdgebouw. Dit betekent dat het AGI nu twee leeszalen heeft: 'de oude' in het hoofdgebouw ('Casa Lonja') en 'de nieuwe'. Welke bestanden waar geraadpleegd kunnen worden is te vinden op de website van het AGI.

Tot slot melden wij nog het bericht uit aflevering 12 dat in het *Boletín Oficial del Estado* van 15 november 2002 de tekst publiceerde van het Koninklijk Besluit nr. 1164/2002 van 8 november 2002 houdende de procedure en de richtlijnen voor selectie van overheidsarchief en voor het bewaren van documenten op andere drager dan de originele.

Arxius. Butlletí del Servei d'Arxius nrs 33, 34, 35, 26 (2002)

Uitg.: Departament de la Cultura de la Generalitat de Catalunya.

Red.: Servei d'Arxius. Carrer Portaferriça 1. E-08002 Barcelona.

ISSN 1133-3774

Raadpleegbaar via het internet: <http://www.cultura.gencat.es/arxius>.

Deze nieuwsbrief brengt vier keer per jaar acht pagina's nuttige informatie. Uiteraard staat het Catalaanse archiefwezen centraal, maar in elke jaargang is er wel een bijdrage waarvan het belang de regio overstijgt. Dit is het geval voor een rapport over de selectie van universiteitsarchief (Angels Bernal, Toni Borfo, Quim Borràs, Loli Moyano en Montse Vilalta, *Una experiència d'avaluació en grup: els documents de les universitats*; nr. 36, p. 1-4). Boeiend is ook de voorstelling van de unieke serie (297 volumes!) eigentijdse informatie over alle huwelijken die tussen 1451 en 1905 in de parochies van het het bisdom Barcelona werden gesloten. De registers, die in het kathedraalarchief van Barcelona berusten, worden voorgesteld door Josep Baucells i Reig ('*Esposales' de l'arxiu de la catedral de Barcelona: un fons documental únic (1451-1905)*; nr. 35, p. 1-2).

Naast een overzicht van de archiefaanwinsten van alle Catalaanse archiefdiensten biedt elke aflevering ook een lijst met recent gepubliceerde archieftoegangen en een nuttige archivistische bibliografie.

Butlletí de l'Arxiu Nacional de Catalunya, nr. 1 en nr. 2 (2002)

Uitg.: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Red.: een comité o.l.v. Josep M. Sans i Travè.

Nog geen ISSN-nummer.

Raadpleegbaar via het internet: <http://cultura.gencat.net/anc/>.

Vanaf juni 2002 brengt de Nationale Archiefdienst van Catalonië (Arxiu Nacional de Catalunya - ANC) een elektronische nieuwsbrief uit. Telde de eerste aflevering 8 pagina's, dan was de omvang van de tweede (oktober 2002) gestegen tot 15. De bijdragen zijn niet gesigneerd en verschijnen onder de verantwoordelijkheid van het redactiecomité. Het bulletin geeft informatie over de werking, het bezit en de aanwinsten van het ANC. Elke aflevering biedt ook een persoverzicht ('*L'ANC a la premsa*').

Uit de eerste aflevering stippen wij een bijdrage aan over archief van de Generalitat uit de periode net vóór en na de uitwijking uit Catalonië eind januari-begin februari 1939. De stukken werden eerst in Frankrijk en daarna in Baskenland bewaard. In 2002

werden zij door de Baskische regering aan de Generalitat overgedragen (*La documentació de la generalitat de Catalunya conservada pel Partit nacionalista Basc* (nr. 1, p. 23). In de tweede aflevering trok de voorstelling van de raadpleegbaarheid van archiefbestanden uit het ANC via het Internet de aandacht (*Els fons de l'Arxi nacional de Catalunya a Internet*, p. 1-3). Daarnaast is er in dezelfde aflevering ook een bijdrage over de educatieve werking (*El servei didàctic de l'Arxiu Nacional de Catalunya*, p. 3-5) en over de fotoverzameling (*Els fons fotogràfics a l'Arxiu Nacional de Catalunya*, p. 5-7) van het ANC.

Butlletí de l'Associació d'Arxivers valencians, nrs 4, 5, 6 en 7 (2002)

Uitg.: Associació d'Arxivers valencians. *Postbus 13055. E-46080 Valencia (Spanje)*.

ISSN 1578-0538

Raadpleegbaar via het internet:

<http://www.arxiversvalencians.org/links.htm>.

De nieuwsbrief van de Vereniging van Valenciaanse archivarissen verschijnt sinds 2001. In 2002 waren er vier afleveringen. De informatie is in hoofdzaak bestemd voor de leden en betreft aankondigingen van studiedagen, van publicaties enz. In elke aflevering is er ook een persoverzicht.

Butlletí informatiu de l'Associació d'Arxivers de Catalunya, nrs 63, 64, 65, 66 (2002)

Uitg.: Associació d'Arxivers de Catalunya. *Rocafort 242 bis, 3R. E-08029 Barcelona (Spanje)*

ISSN 0214-6924

Raadpleegbaar via het internet:

<http://www.arxivers.com>.

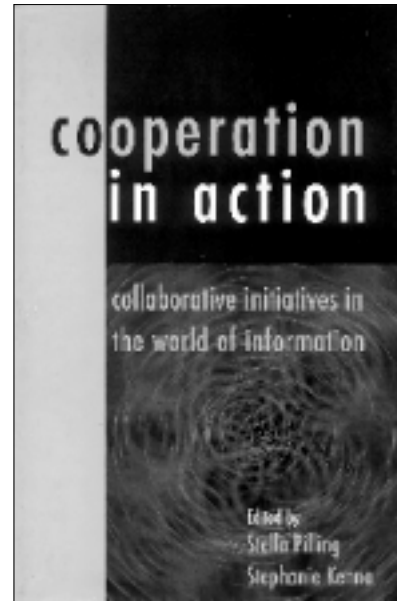
Ook de nieuwsbrief van de Catalaanse vereniging van archivarissen is in de eerste plaats voor de leden bedoeld. Verenigingsnieuws en een in elke aflevering verschijnende lijst met recente archiefpublicaties zijn de basisingrediënten.

SAMENWERKING IN HET VERENIGD KONINKRIJK EN DE VERENIGDE STATEN

Samenwerking is weer in. De overheid levert inspanningen om de samenwerking te bevorderen. Subsidiereglementen worden herwerkt, zodat het aangaan van samenwerkingsverbanden gestimuleerd wordt. De VVBAD kreeg van de Vlaamse overheid de opdracht om samenwerking tussen archieven en verschillende bibliotheektypes te bevorderen. Zo werkt de beroepsvereniging mee aan het stimuleren van sectoroverschrijdende (tussen verschillende types bibliotheken bijvoorbeeld) en domeinoverschrijdende (zoals die tussen bibliotheken, archieven en musea) samenwerking. De trend bestaat uiteraard niet alleen in Vlaanderen.

*Cooperation in action. Collaborative initiatives in the world of information*¹ beschrijft deze ontwikkelingen in Engeland. Het boek werd samengesteld door Stella Pilling en Stephanie Kenna, die beiden betrokken zijn bij het *Co-operation and Partnership Programme* van de British Library. In negen hoofdstukken behandelen verschillende auteurs uiteenlopende aspecten van samenwerking. De artikelen nemen vaak de vorm aan van een inventaris van projecten en initiatieven. Zo schetsen Pilling en Kenna in het inleidende hoofdstuk de rol van de British Library als initiatiefnemer, belangrijke partner of financier van allerlei samenwerkingsverbanden. Het hoofdstuk van Stephanie Kenna en Helen Shenton is gewijd aan initiatieven rond preservatie. Ronald Milne gaat in op het Research Support Libraries Programme (RSLP). Via dit programma kunnen bibliotheken uit het hoger onderwijs – universiteiten en hogescholen – gezamenlijke activiteiten laten subsidiëren. Er is een probleem als er partners uit verschillende sectoren betrokken zijn bij het project. Om hier een mouw aan te passen proberen RSLP en de British Library samen sectoroverschrijdende initiatieven te financieren. De internationale dimensie komt aan bod in het slotartikel van Graham Cornish.

De overige artikelen diepen andere thema's uit. In *Mapping the British co-operative landscape* vatten Nick Moore en Julie Carpenter een studie samen die ze uitvoerden in opdracht van de British Library om samenwerking tussen Britse bibliotheken in kaart te brengen.

Zij houden zich niet bezig met een opsomming van bestaande initiatieven, maar proberen een globaal beeld te schetsen. Zij vragen zich af rond welke thema's er samengewerkt wordt. Ze proberen de initiatieven te groeperen in categorieën en besteden de nodige aandacht aan externe factoren – zoals politiek – die een invloed hebben. Financiering, kritische massa en management zijn volgens hen belangrijke factoren die het succes van samenwerking beïnvloeden. Ze stellen vast dat er een trend is naar sectoroverschrijdende samenwerking, maar dat er nauwelijks domeinoverschrijdend gewerkt wordt.

Vivien Griffiths en Neville Mackay schrijven science fiction. Hun artikel over Resource begint met een toekomstvisie. Resource is de Council for museums, archives and libraries die in april 2000 opgericht werd. Technologie speelt een belangrijke rol in hun verhaal, al vertrekken zij vanuit de noden van de gebruiker en verliezen zij de traditionele sterke kanten van bibliotheken niet uit het oog. De projecten die zij voorstellen, draaien rond vier thema's:

- ontwikkelen en onderhouden van nieuwe diensten;
- toegang tot diensten;
- planning, ontwikkeling en kwaliteit van de dienstverlening;
- 'capacity building' en samenwerking.

De regionale ontwikkelingen worden toegelicht door Stuart Brewer. Hij wijst op de problemen die de regionalisering van de Engelse overheid met zich brengt. Noord-Ierland, Wales en Schotland hebben recent